

Onderzoek toepassing instrument vragenrecht

van nice to know naar need to know

1. Aanleiding

De griffie is door de voorzitter van de raad en van het presidium verzocht het gebruik van het instrument vragenrecht door raads- en burgerleden te onderzoeken en op basis van de uitkomsten van dit onderzoek eventuele aanbevelingen te doen.

In deze notitie wordt na duiding van het instrument vragenrecht (paragraaf 2 inclusief bijlage), de opzet en uitkomsten van het onderzoek beschreven (paragraaf 3). In paragraaf 4 wordt een analyse gegeven van deze uitkomsten. De notitie eindigt met een aantal aanbevelingen (paragraaf 5).

2. Instrument vragenrecht

Het instrument vragenrecht valt uiteen in de volgende soorten vragen:

1. Mondelinge vragen
2. Schriftelijke vragen
3. Technische vragen

In de bijlage bij dit onderzoek wordt de context van het instrument vragenrecht toegelicht en worden de soorten vragen omschreven. Voor het begrip van het instrument wordt aangeraden kennis te nemen van deze bijlage.

Bij het onderzoek zijn de mondelinge vragen buiten beschouwing gelaten. Voor de toelichting hierop, zie bijlage.

3. Getalsmatig uitkomsten onderzoek

3.1 Opzet van het onderzoek

Bij het onderzoek naar het gebruik van het instrument vragenrecht is gekeken naar het aantal ingediende technische en schriftelijke vragen per jaar vanaf de datum start gemeente tot en met het eerste kwartaal van 2021. Daarnaast is ook inhoudelijk gekeken naar de gestelde vragen, waarbij is nagegaan of de vragen wel of niet gerelateerd waren aan de voor de BOB-cyclus geagendeerde onderwerpen met bijbehorende stukken. Daarnaast is ook per jaar gekeken hoe de verdeling was over de in de raad aanwezige fracties.

3.2 Feitelijke bevindingen van het onderzoek

Hierna treft u aan het aantal gestelde vragen per soort, waarbij naast een onderscheid tussen schriftelijke en technische vragen dus ook gekeken is hoeveel daarvan agenda- en niet-agenda-gerelateerd waren.

Totaal overzicht vragen t/m Q1 2021				
Soort	2019	2020	2021 Q1	totaal
Technische vragen	213	331	78	622**
Schriftelijke vragen	33	62	18	113
Totaal +/+	246	393	96	735
Agenda gerelateerd	131	230	57	418
Niet-agenda ger.	104	161	39	304
PPN/Begroting *	11	2	nvt	13

* Vanaf 2020 zijn de vragen in 1 format verwerkt en ook als 1 vraag opgenomen in NotuBox.
In 2019 was dit nog per fractie

** Dit is inclusief de 13 vragen PPN/Begroting

Aanvullend aan het hierboven opgenomen staatje zijn door de griffie ook het aantal vragen (gespecificeerd per soort en aard) per fractie in beeld gebracht. De uitkomsten hiervan worden wel meegenomen in de analyse die hieronder volgt, maar het staatje zelf is niet opgenomen om te voorkomen dat dit een eigen leven gaat leiden.

Aan de hand van het getalsmatige onderzoek kunnen de volgende feitelijke bevindingen worden opgetekend:

- Het aantal technische vragen bedraagt 622 tegenover 113 schriftelijke vragen.
- Het aantal agenda-gerelateerde vragen ten opzichte van niet-agenda gerelateerde vragen staat redelijk in verhouding tot elkaar (414 tegenover 304).
- Het aantal vragen in 2020 is ten opzichte van 2019 toegenomen, maar de verwachting is dat in 2021 deze toename zich niet door zal zetten.
- De coalitiefracties zijn in totaal 'verantwoordelijk' voor het stellen van 195 vragen en de oppositiefracties hebben in totaal 527 vragen gesteld.
- Als het gaat om technische vragen hebben de coalitiefracties in totaal 160 vragen gesteld en de oppositiefracties 449.
- Als het gaat om schriftelijke vragen hebben de coalitiefracties in totaal 35 vragen gesteld en de oppositiefracties 78.

4. Analyse

4.1 Schriftelijke vragen

Het aantal schriftelijke vragen dat is gesteld in de onderzochte periode bedraagt gemiddeld 4 vragen per maand. Dit aantal van vier schriftelijke vragen per maand kan worden afgezet tegenover het feit dat de raad is samengesteld uit twaalf fracties. De drang om zich politiek te profileren lijkt daarmee niet hoog.

Het valt op dat de oppositiefracties meer dan het dubbele aantal aan schriftelijke vragen heeft gesteld dan de coalitiefracties.

4.2 Technische vragen

Het aantal technische vragen heeft vooral betrekking op de voorstellen die door het college aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd. Het valt op dat er ten opzichte van het aantal schriftelijke vragen zes keer zoveel feitelijke vragen zijn gesteld.

Bij de hoeveelheid vragen die worden gesteld, kan de vraag worden gesteld of de daarop te ontvangen antwoorden wel allen noodzakelijk zijn om als raad tot besluitvorming te kunnen overgaan (need to know versus nice to know). Raadsvoorstellen weiden vaak uit, in die zin dat er meer informatie in is opgenomen dan enkel de reden waarom een voorstel aan de raad ter besluitvorming wordt voorgelegd. Dit leidt tot meer technische (detail)vragen.

Daarnaast heeft de afgelopen periode als herindelingsgemeente vooral in het teken gestaan van het harmoniseren van regelgeving en is de raad onvoldoende toegekomen aan het vastleggen van de wettelijk voorgeschreven beleidsplannen. Nu deze normstellende taak niet goed uit de verf is gekomen, heeft dit ook zijn weerslag op de controlerende taak van de raad; het controleren of de feitelijke situatie (uitvoering) correspondeert met de gestelde norm. Dit brengt het risico met zich mee dat college en raad zich met elkaars rollen en taken gaan bezig houden. De kans op rolvervaging ligt op de loer.

Voor de technische vragen rondom raadsvoorstellen geldt dat de beantwoordingstermijn vóór en na de Beeldvormende vergadering kort is; de beantwoording daarvan moet immers in beginsel zijn afgerond voor de oordeelsvormende vergadering. Dit legt druk op de ambtelijke ondersteuning.

Naast het aantal technische vragen over raadsvoorstellen, zijn er ook redelijk wat niet-agenda gerelateerde vragen gesteld. Deze vragen worden vaak ingegeven door wat zich afspeelt op het eiland. De inwoner weet de weg te vinden naar de volksvertegenwoordiger en andersom. Bestudering van de vragen leert dat wat de inwoner bezighoudt zich regelmatig vertaald in technische vragen die niet direct gerelateerd zijn aan de raadsagenda.

Evenals schriftelijke vragen, worden ook technische vragen gepubliceerd in NotuBox en zijn deze daarmee voor eenieder toegankelijk; voor de inwoner/belangengroepering en de media. Ook is de beantwoordingstermijn voor niet-agenda gerelateerde technische vragen, een stuk korter is dan de uiterste termijn die geldt voor het beantwoorden van schriftelijke vragen (10 werkdagen versus 30 dagen).

Het valt op dat de oppositiefracties voorop gaan in het aantal technische vragen dat gesteld wordt. Mogelijk dat coalitiefracties maken wellicht meer gebruik maken van de mogelijkheid om rechtstreeks te schakelen met portefeuillehouders, waardoor deze vragen niet meer via de lijn van de griffie worden gesteld.

5. Aanbevelingen

Op basis van de hierboven vermelde bevindingen en analyse worden de volgende aanbevelingen gedaan (in willekeurige volgorde):

Aanbeveling 1: CONCENTREER JE OP WELK DOEL DE FEITELIJKE VRAAG DIENT

Raads- en burgerleden moeten zich bij de voorbereiding en bestudering van stukken steeds afvragen of de te stellen technische vraag en het daarop te verkrijgen antwoord noodzakelijk is om als raadslid te kunnen

besluiten over het voorstel dat voorligt. Welke informatie heb ik nodig om tot een goed oordeel te komen. Bij technische vragen ondersteunt de griffie bij het bepalen van de noodzaak tot het stellen ervan.

Aanbeveling 2: ZORG DAT RAADSVORSTELLEN ZICH BEPERKEN TOT DE ESSENTIE en MAAK ACHTERINFORMATIE OPTIMAAL TOEGANKELIJK VOOR RAADS- EN BURGERLEDEN

Raadsvoorstellen moeten zich beperken tot de essentiële informatie. De raad moet als het ware in één oogopslag kunnen lezen welk besluit met de daarbij behorende onderbouwing voorligt. Een raadsvoorstel begint dus met de kernboodschap. Achtergrondinformatie kan in bijlagen worden verwerkt. Raads-, burgerleden en de woordvoerders op een specifiek onderwerp in het bijzonder, die meer (achtergrond)informatie nodig hebben, moeten daarvoor naar de bijlagen of bij de behandelend ambtenaar te rade gaan. Wellicht dat in de toekomst hier een digitale gelaagdheid kan worden aangebracht en bijvoorbeeld raads- en burgerleden rechtstreeks gerichte toegang krijgen tot het digitale dossier waaraan de raadsstukken gekoppeld zijn, daar waar dat uiteraard gewenst is uit het oogpunt van sturing (en democratische controle) door de raad. Denk hier aan de dossiers die de grote transitie-opgaven betreffen en de overige thema's die door de raad als speerpunten zijn of worden benoemd en die mogelijk in de nieuwe raadsperiode rechtstreeks de basis gaan vormen voor de indeling van de Programmabegroting.

Aanbeveling 3: MAAK HELDERE AFSPRAKEN OVER DE CONTACTEN TUSSEN RAADS-, BURGERLEDEN EN AMBTENAREN

Maak duidelijke afspraken over het contact tussen raads-, burgerleden en ambtenaren, dat bevordert de transparantie en het begrip voor elkaars rol en functie. Niet alle vragen hoeven bijvoorbeeld als technische vraag te worden ingeboekt, maar kunnen worden voorkomen door raads- en burgerleden direct met ambtenaren in contact te brengen. Ook ambtenaren moeten - daar waar gewenst - in de gelegenheid worden gesteld contact te zoeken met raads- en burgerleden.

De raadsadviseurs verzorgen aan de hand van de onderlinge portefeuilleverdeling de afstemming tussen de raads-, burgerleden en de behandelend ambtenaren. De genoemde contacten vinden dus altijd plaats door tussenkomst van de griffie.

Aanbeveling 4: OPTIMALISEER HET SAMENSPEL TUSSEN GRIFFIE EN ORGANISATIE BIJ HET MONITOREN VAN VRAGEN

De ambtelijke organisatie en de griffie monitoren met elkaar op basis van duidelijke werkafspraken de termijn van afdoening van schriftelijke en technische vragen. Dit voorkomt vervolgvragen. Bij het stellen van vragen door raads- en burgerleden vervult de griffie een adviserende rol bij het duiden ervan. Bij het afdoen van technische vragen verzorgt de griffie de (generieke) eerstelijnsadvisering (zeefwerking) en schakelt zij de (specialistische) tweedelijnsadvisering door vakspecialisten in conform de daarvoor geldende regels/gemaakte afspraken.

Aanbeveling 5: TECHNISCHE VRAGEN EN ANTWOORDEN DAAROP ZIJN ENKEL VOOR INTERN GEBRUIK

De beantwoording van technische vragen dient niet een politiek doel, hoogstens indirect. Het verkrijgen van de benodigde feitelijke informatie is ter voorbereiding op het te vormen politieke oordeel over een voorstel of kwestie. Het is feitelijke informatie die nodig is om zich als raads- of burgerlid een beeld te kunnen vormen.

Het voor eenieder openbaar maken van technische vragen en de antwoorden erop in NotuBox is overbodig. Het is niet nodig dat inwoners en de media deze vragen en antwoorden moeten kunnen raadplegen.

Aanbeveling 6: DE BURGEMEESTER ZIET TOE OP ROLBEWUSTZIJN VAN RAAD EN COLLEGE

De burgemeester moet bewaken dat de verschillende bestuursorganen zich houden aan de aan de aan hen toebedeelde taken en rollen. De raad moet het college het vertrouwen en de ruimte geven om de gemeente te besturen en tegelijkertijd moet het college de raad in staat stellen om de hoofdlijnen van beleid te ontwikkelen, vast te stellen om vervolgens te kunnen controleren of de feitelijke uitvoering correspondeert met die beleidsspeerpunten en deze daar waar nodig aan te passen. Een duidelijke taak- en rolopvatting van raad en college voorkomt rolvervaging en draagt bij aan het stellen van de juiste vragen (need to know).

Aanbeveling 7: DE BURGEMEESTER BEVORDERT EEN EVENWICHTIGE INFORMATIEVOORZIENING

De burgemeester bevordert dat coalitie- en oppositiefracties in beginsel dezelfde informatie ontvangen bij het uitoefenen van de taken door raad en commissies. De wethouders zijn benoemd door de raad en ieder raads- en commissielid kan met een collegelid in gelijke mate in contact treden bij een extra informatiebehoefte.

Een gelijkwaardig niveau en toegang tot bestuurlijke informatie voor alle raads- en burgerleden, voorkomt dat (vermeende) ontbrekende informatie door middel van het stellen van vragen wordt opgevraagd.

GdS
juni 2021.